

Primát pápeža na prvých konciloch

Sebastian Sabol OSBM

20. mája 2020 ✝ Cirkev ✝ Pápežstvo

Úvod

Koncily vždy mali a majú v Kristovej Cirkvi veľký význam. Dodnes ich bolo dvadsaťjeden,¹ ale schizmatickí pravoslávni uznávajú len prvých sedem, ktoré sa konali na východe ešte pred veľkou schizmou, ku ktorej došlo v roku 1054. V tomto pojednaní sa preto budeme zaoberať len týmito prvými siedmimi koncilmi.

Všeobecný koncil môžeme definovať ako zhromaždenie biskupov, pokiaľ je to možné zo všetkých cirkevných provincií, zvolané a vykonávané v prítomnosti rímskeho veľkňaza alebo ním splnomocnených zástupcov, ktoré má vyriešiť cirkevno-náboženské otázky všeobecného významu. Ako uvidíme nižšie, všeobecné koncily vždy zvolávali rímski pápeži, a to buď tak, že sami vyzvali biskupov, aby sa na koncile zhromaždili, alebo tým, že schválili úmysel nejakého biskupa alebo cisára zvolať koncil. Práve tento fakt, že pápeži zvolávali koncily, a to navyše na Východe, a tiež fakt, že pápeži koncilom predsedali skrz svojich zástupcov – legátov, schizmatickí pravoslávni (a dnes tiež moderní katolíci – poznámka prekladateľa) zamlčujú a snažia sa dokázať, že koncily zvolávali cisári; učia tiež, že všeobecné koncily boli považované za najvyššiu autoritu v Cirkvi, zatiaľ čo pápež bol len „rovný medzi ostatnými seberovnými patriarchami“.

Chceme teda ukázať, že toto tvrdenie je nepravdivé a prekrútené. Aby sme nemohli byť označení za jednostranných „pápežencov“, nebudeme pri podávaní dôkazov používať latinské ani katolícke zdroje, ale prevažne pravoslávne pramene, najmä *Dejiny všeobecných koncilov* vydané v Kazani roku 1873.

Týmto pojednaním chceme ukázať, že keby sa naši nezjednotení bratia pravoslávni vrátili k čistej a neskoršími Grékmi a Moskovčanmi skrývanej náuke prvých siedmich koncilov, nebolo by medzi nami toho bludného rozkolu, ktorý je príčinou takých veľkých škôd pre Cirkev a pre náš národ.

Prvý všeobecný koncil, rok 325

Prvý všeobecný koncil bol zvolaný do Niceje v Bythinii. Jeho hlavnou úlohou bolo odsúdiť heretické učenie Aria, ktorý hlásal, že Slovo – Syn Boží – nie je večné, ale v čase z ničoho stvorené. Aj keď sa nám nedochovali bezprostredné dokumenty týkajúce sa koncilu, iné dokumenty dokazujú, že tento koncil zvolal pápež Silvester a že ho tiež viedol prostredníctvom svojich špeciálne vyslaných legátov. Pozrime sa, čo hovoria neskoršie dokumenty:

Otcovia IV. všeobecného koncilu (Carihrad, 680) jasne hovoria, že „Arius povstal so svojou vzburou a ... vtedy úctyhodný Konštantín a slávny Silvester zvolali veľký a význačný koncil“.

Najstaršie dokumenty, ako dielo Sokrata Sozomena, Hinkmara, všetky dejiny tohto koncilu, a tiež Gelesiove († 496), Gregorove († 604) a Hadriánove († 795) akty, ktoré uvádzajú súpis účastníkov koncilu, hovoria, že predsedajúcimi koncilu boli biskup Hosius z Cordóby a dvaja rímski kňazi – Vitus a Vincent, ktorí ako prví pred všetkými patriarchami podpísali dekréty koncilu. Keby Hosius nepredsedal koncilu z pápežského

poverenia, potom by nebolo možné vysvetliť, ako bolo možné, že on, obyčajný biskup bezvýznamného mesta v Španielsku, sedel vyššie ako všetci patriarchovia, a oni proti tomu neprotestovali. Keby Holsius predsedal koncilu nezákonne, potom by ariánski biskupi, ktorí tam boli prítomní, určite buď vymáhali, aby boli rímski predstavení odstránení, alebo by po koncile vymáhali zneplatnenie koncilových dekrétov jednoducho z toho dôvodu, že predsedníctvo koncilu bolo nezákonné a teda aj jeho výnosy boli neplatné.

Ale k žiadnym takýmto protestom nedošlo. Je teda zrejmé, že ariáni, rovnako ako ostatní, uznávali Hosia a jeho spoločníkov z Ríma za zákonných zástupcov toho, ktorý je hlavou medzi patriarchami a má vládu nad všetkými cirkvami.

Rozkolní pravoslávni zamlčujú alebo aj popierajú účastiť pápeža pri zvolávaní a vedení koncilu a hovoria, že koncil zvolal cisár Konštantín a predsedajúcim že bol patriarcha Alexander z Alexandrie.

Dokumenty ale dokazujú niečo iné, a to, že Konštantín síce skutočne poskytol účastníkom koncilu veľkú pomoc tým, že vyslal poslov a doprovod pre tristoosemnať biskupov, ale aj keď prejavil snahu miešať sa do cirkevných záležitostí, a to aj na koncile, kde sedel vedľa biskupov na obyčajnom kresle, si vypočul poučenie predsedajúceho koncilu, biskupa Hosia: „Nemiešaj sa do záležitostí Cirkvi a nemysli si, že nám v týchto veciach budeš rozkazovať, ale radšej sa im od nás uč...“ Ale aj sám cisár predniesol ku koncilovým otcom: „Vás Boh ustanovil kňazmi a dal vám moc nás súdiť...“ Patriarchu Alexandra však žiadne vtedajšie ani neskoršie dokumenty neuvádzajú na prvom mieste, ale vždy až za pápežskými legátmi.

Nakoniec, moskovské pravoslávne bohoslužobné knihy na deň 2. januára zahŕňajú pápeža Silvestra takýmto pochvalami: Ukázal si sa byť ohnivým stĺpom, sväto si viedol svätý koncil... Ukázal si sa byť predstaveným² svätého koncilu ... ako božská hlava svätých otcov.“ Keby biskup Hosius nebol zástupcom pápeža Silvestra, nemohla by Cirkev nazývať tohto pápeža „predstaveným“ koncilu.

Už prvý koncil nám ukazuje, že na ňom rímsky veľkňaz vykonával najvyššiu právomoc a nikto ju nepopieral.

Druhý všeobecný koncil, rok 381

Druhý všeobecný koncil bol zvolaný do Konštantínopola, a to len ako koncil miestny, aby odsúdil falošnú náuku Makedódia, ktorý učil, že Duch Svätý nie je božskej prirodzenosti, ale že je stvorením Syna. Koncil mal preto znova potvrdiť náuku prvého koncilu o rovnosti všetkých troch božských Osôb.

Koncil zvolal cisár Theodosius, ale historici pripúšťajú, že to urobil so súhlasom pápeža Damasa, pretože konciloví otcovia píšu pápežovi takto: „Zišli sme sa v Konštantínopole na základe listu Vašej dôstojnosti, ktorý ste poslali zbožnému cisárovi...“

Na koncile bolo stopäťdesiat biskupov a tridsaťšesť makedoniánskych heretikov. Nie je známe či tu boli vyslanci od pápeža.

Ale tento koncil nebol vtedy považovaný za všeobecný, pretože: a) neboli zvolaní biskupi všetkých provincií, ale len najbližších krajín, na čo sa sťažovali talianski biskupi; b) nebol zvolaný z autority pápeža, ale len cisárom s dovoľením pápeža; c) samotné východné cirkvi začali tento koncil považovať za všeobecný až v roku 451, keď bolo na chalcedónskom koncile čítané carhradské vyznanie viery spolu s nicejským a tiež slávnostne potvrdené.

Ale úplne uznaný za všeobecný bol tento koncil až za pápeža sv. Gregora Veľkého († 604), a to len čo sa týka koncilových výnosov proti heretickej náuke Makedónie o Duchu Svätom. Ostatné výnosy tohto koncilu, ako aj ním vydané kánony, neboli nikdy potvrdené.

Tretí všeobecný koncil, rok 431

Tretí všeobecný koncil sa konal v meste Efeze v roku 431 a jeho hlavným predmetom bolo odsúdiť novú bludnú náuku heretika Nestoria, carihradského patriarchu. Ten učil, že Panna Mária neporodila Syna Božieho, ale človeka, s ktorým sa Syn Boží neskôr spojil. Následkom toho Nestorius nevyznával, že Najsvätejšia Panna Mária je Bohorodička.

Koncil zvolal cisár Theodosius II., ale s povolením a schválením pápeža sv. Celestína, vydaním 15. mája roku 431. Za svojho zástupcu na tomto koncile pápež ustanovil sv. Cyrila, alexandrijského patriarchu, a požiadal ho, aby na koncile vykonával „vládu, ktorá náleží nášmu (rímskemu) stolcu“. Okrem toho vyslal ešte pápež dvoch biskupov a dvoch kňazov z Ríma a podriadil ich sv. Cyrilovi. Aj pravoslávne vydania *Dejín koncilov* uvádzajú, že „Cyril Alexandrijský zastupoval tiež Celestína, najsvätejšieho patriarchu rímskej cirkvi“; „Cyril Alexandrijský, ktorý zastupoval tiež miesto arcibiskupa rímskej cirkvi Celestína“; „Celestín odovzdal svoje miesto na koncile ... Cyrilovi, biskupovi Alexandrie.“

Na prvom zasadnutí koncilu bol prečítaný list pápeža Celestína. Ten dával koncilu už hotové riešenie: „Ty (Nestorius) si zbavený svojho biskupského stolca ... a odlúčený od akéhokoľvek spoločenstva kresťanov, pokiaľ hneď nezmeníš svoje zlé učenie.“ Svätému Cyrilovi ako svojmu splnomocnencovi pápež prikazuje, aby „vykonal jeho pápežské rozhodnutie s neústupnou prísnosťou“; východným biskupom pápež ďalej píše: „Nech vaša kňazská dôstojnosť vie, že toto rozhodnutie vyšlo od nás, a čo viac – od samotného Krista Boha.“ Pápež tu ukazuje svoju moc ako najväčší sudca, od ktorého sa nedá odvolať, dáva neodvolateľné riešenie, ktoré zaväzuje všetkých. Východ nepopiera toto pápežské právo: Nestoriov priatelia sa nebúria, ale radia mu, aby sa podriadil; sám Nestorius potom ani slovom nehovorí o zneužití alebo o nezákonnom prisvojení moci pápežom nad biskupmi Východu.

Na druhom zasadnutí boli prítomní už aj noví pápežskí legáti, ktorí prečítali nový Celestínov list. Píše sa v ňom: „Vyslali sme ich, aby sme naplnili našu starosť (o vieru) našich bratov ..., aby oni vykonali to, čo sme už rozhodli.“ A ako reagovali konciloví otcovia na takéto prejavy „pápežskej túžby po moci“? „Všetci biskupi“, ako píše dokonca aj pravoslávne *Dejiny koncilov*, „spoločne zvolali: „To je predsa spravodlivý súd! Celý koncil ďakuje Celestínovi, strážcovi viery.“ Na to povedal Filip, kňaz rímskej cirkvi: „Ďakujeme svätému koncilu, že ste sa po prečítaní listu svätého ... pápeža ... hromovým zvolaním s ním (duchom) zjednotili, ako údy pod jednou hlavou.““

Na treťom zasadnutí žiadali pápežskí legáti, aby bolo verejne prečítané odsúdenie Nestoria, „by sme mohli potvrdiť vaše výnosy, ako to vyžaduje poriadok vzhľadom k ... pápežovi Celestínovi.“ Po prečítaní rozsudku legát Filip povedal: „Nikto nepochybuje o tom a po všetky časy bolo známe, že svätý ... Peter, vodca a hlava apoštolov, stĺp viery, základ katolíckej Cirkvi, prijal od Pána nášho Ježiša Krista ... kľúče kráľovstva nebeského a že jemu bola daná moc zväzovať a rozhrášovať hriechy; a on až do tohto času stále žije a rozsudzuje skrz svojich nástupcov. Preto, podľa jeho vnuknutia, jeho nástupca a zástupca, najsvätejší pápež, náš biskup Celestín, poslal nás na tento koncil, aby sme tu zastupovali jeho prítomnosť.“

Po koncile pápež Celestín napísal v liste pre veriacich v Carihrade, že doba vieroučného boja na Východe bola „pre nás ťažkým časom ..., prebdeli sme bezsenné noci... Mali sme dočinenia so zradcom, ale svätý apoštol Peter neopustil ani teraz tých, ktorí sa horlivo namáhajú ... Apoštolský súd rozhodol, aby bol odrezaný ten, ktorý nás rmútil a chcel prekrútiť evanjelium... A nakoniec, teraz je príležitosť vás napomenúť naším slovom, aby nikto z vás nenabúraval budovu postavenú na tvrdom rohovom kameni.“

Účastníctvo pápeža na všeobecnom koncile ako najvyššej hlavy a sudcu, od ktorého nie je odvolania, a jeho autorita vyzdvihnutá a nikým nepopieraná, sú tu úplne jasné.

pokračovanie v II. časti

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/primat-papeza-na-prvych-konciloach/>